

Ein cyf: MA/JMEWL/3596/22

Delyth Jewell AS
Cadeirydd y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau
Rhyngwladol

15 Rhagfyr 2022

Annwyl Delyth,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 8 Tachwedd yn craffu ar gyllideb 2023-24 Llywodraeth Cymru, a gyhoeddwyd ar 13 Rhagfyr.

Mae'r papur amgaaedig yn darparu manylion ar gynlluniau ym maes y Gymraeg fel y nodwyd yn y gyllideb ddrafft ynghyd â gwybodaeth bellach ar y meysydd penodol y gofynnwyd amdanynt gan y Pwyllgor.

Edrychaf ymlaen at gynnig diweddariad i'r Pwyllgor yn ystod ein sesiwn tystiolaeth lafar ar 18 Ionawr 2023.

Yn gywir,

Jeremy Miles AS
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg

Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol

Dyddiad: 18 Ionawr 2023 (11.10-12.10)

Teitl: Papur tystiolaeth ar Gyllideb Ddrafft 2023-24 – Cyllidebau'r Gymraeg o fewn Prif Grŵp Gwariant y Gymraeg ac Addysg

Mae'r papur hwn yn rhoi gwybodaeth i Bwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol am ddyraniadau cyllidebol sy'n berthnasol i'r Gymraeg yn y cynigion ar gyfer Prif Grŵp Gwariant y Gymraeg ac Addysg a amlinellwyd yng Nghyllideb ddrafft 2023-24, a gyhoeddwyd ar 13 Rhagfyr 2022. Mae hefyd yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am feysydd penodol sydd o ddiddordeb i'r Pwyllgor.

1. Sylwadau ar Gamau Gweithredu a manylion dyraniadau Llinellau Gwariant y Gyllideb

1.1 Pan gyhoeddwyd Adolygiad o Wariant Cymru 2022, nodwyd cynlluniau uchelgeisiol ar gyfer cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg a dyblu'r defnydd dyddiol o'r iaith. Roedd cyllidebau dangosol a bennwyd y llynedd yn adlewyrchu cynnydd yng nghyllidebau'r Gymraeg¹ o £5.8m (15.4%) yn 2022-23, â chynnydd pellach o £3m (6.9%) yn 2023-24 a £3.5m (7.5%) yn 2024-25. Does dim dwywaith bod hon wedi bod yn gyllideb heriol, y fwyaf heriol ers datganoli. Fodd bynnag, mae'r gyllideb hon yn cynnal ac yn adeiladu ar y cynnydd arfaethedig ar gyfer y Gymraeg, fel sy'n cael ei adlewyrchu yn nhablau 1 a 2 isod.

TABL 1: Cyllideb Adnoddau – Cyfanswm y Gymraeg								
Cam Gweithredu	Llinell Wariant yn y Gyllideb	£000oedd						
		Cyllideb Derfynol 2022-23 Mawrth 2022	Cyllideb Derfynol Ddangosol 2023-24 Mawrth 2022	Newidiadau 2023-24	Cyllideb Ddrafft 2023-24 Rhagfyr 2022	Cyllideb Derfynol Ddangosol 2024-25 Mawrth 2022	Newidiadau 2024-25	Cyllideb Ddrafft 2024-25 Rhagfyr 2022
Cymraeg mewn Addysg	Cymraeg mewn Addysg	17,775	20,775	-	20,775	24,275	-	24,275
Cyfanswm Cymraeg mewn Addysg		17,775	20,775	0	20,775	24,275	0	24,275
Y Gymraeg	Y Gymraeg	22,404	22,404	-	22,404	22,404	-	22,404
	Comisiynydd y Gymraeg	3,207	3,207	150	3,357	3,207	150	3,357
	Comisiynydd y Gymraeg - Heb Fod yn Arian Parod	120	120	49	169	120	1	121
Cyfanswm y Gymraeg		25,731	25,731	199	25,930	25,731	151	25,882
Cyfanswm y Gymraeg - Adnoddau		43,506	46,506	199	46,705	50,006	151	50,157

¹ Cyllidebau o fewn Llinellau Gwariant Cymraeg mewn Addysg, y Gymraeg a Chomisiynydd y Gymraeg yn unig.

TABL 2: Cyllideb Gyfalaf [2]– Cyfanswm y Gymraeg								
Cam Gweithredu	Llinell Wariant yn y Gyllideb	£000oedd						
		Cyllideb Derfynol 2022-23 Mawrth 2022	Cyllideb Derfynol Ddangosol 2023-24 Mawrth 2022	Newidiadau 2023-24	Cyllideb Ddrafft 2023-24 Rhagfyr 2022	Cyllideb Derfynol Ddangosol 2024-25 Mawrth 2022	Newidiadau 2024-25	Cyllideb Ddrafft 2024-25 Rhagfyr 2022
Y Gymraeg	Comisiynydd y Gymraeg	50	50	-	50	50	-	50
Cyfanswm y Gymraeg		50	50	-	50	50	-	50
Cyfanswm y Gymraeg - Cyfalaf		50	50	-	50	50	-	50

- 1.2 Yn y Gyllideb ddrafft ar gyfer 2023-24, mae cyfanswm cyllideb y Gymraeg o fewn Prif Grŵp Gwariant y Gymraeg ac Addysg yn cynyddu £0.199m yn 2023-24 i **£46.755m** (£46.705m ar gyfer adnoddau a £0.05m ar gyfer cyfalaf). Erbyn 2024-25, cyfanswm cyllideb ddangosol y Gymraeg fydd **£50.207m** (£50.157m ar gyfer adnoddau a £0.05m ar gyfer cyfalaf).
- 1.3 Yn unol â chais y Pwyllgor, atodir dadansoddiad manwl o ddyraniadau cyllideb ddrafft 2023-24 (fel y mae'n berthnasol i'r Gymraeg), yr alldro terfynol ar gyfer 2021-22, a'r alldro a ragwelir ar gyfer 2022-23, yn **Atodiad A**. Mae hyn yn cadarnhau mai'r alldro terfynol ar gyfer cyllidebau'r Gymraeg yn 2021-22 oedd £40.779m (£40.533m ar gyfer adnoddau a £0.246m ar gyfer cyfalaf), ac mai'r alldro a ragwelir (yng nghyfnod 7) ar gyfer 2022-23 yw £43.979m (£43.834m ar gyfer adnoddau a £0.145m ar gyfer cyfalaf).
- 1.4 Mae'n bwysig nodi mai'r nod yw prif-ffrydio *Cymraeg 2050* ym mhob un o feysydd portffolio Llywodraeth Cymru, ac mae gwariant ar yr iaith wedi'i ymgorffori eisoes mewn llawer o bortffolios gweinidogol eraill. Fodd bynnag, rhoddir manylion pellach isod ynghylch y Llinellau Gwariant penodol ym Mhrif Grŵp Gwariant y Gymraeg ac Addysg sy'n cefnogi amcanion portffolio'r Gymraeg yn uniongyrchol.

Llinell Wariant y Gymraeg

- 1.5 Diben Llinell Wariant y Gymraeg yw cefnogi *Cymraeg 2050* o ran cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg a sicrhau'r seilwaith cywir. Mae cyllid Llinell Wariant y Gymraeg yn cael ei gynnal ar **£22.404m** y flwyddyn yn 2023-24, yn dilyn y cynnydd a weithredwyd yng nghyllideb y llynedd.
- 1.6 Cafodd **£1.2m** o gyllid ychwanegol ei ddyrannu i'r Urdd yn 2022-23 i barhau i'w cefnogi i ailadeiladu eu gwasanaethau yn sgil pandemig Covid-19. Mae'r cyllid yn rhan o gyllideb sylfaenol 2023-24. Mae'n cynyddu cyfanswm y cyllid i'r Urdd i dros £2.2m y flwyddyn. Mae manylion y cyllid hwn wedi'u nodi o dan adran 3.1.
- 1.7 Cafodd swm pellach o £0.3m y flwyddyn ei ddyrannu i'r Eisteddfod Genedlaethol yn 2022-23 er mwyn cefnogi'r sefydliad i barhau i ddod dros yr heriau ariannol a achoswyd gan bandemig Covid-19. Mae'r cyllid hwn hefyd yn rhan o gyllideb sylfaenol 2023-24, a'r cynllun yw cynyddu'r cyllid ar gyfer yr Eisteddfod Genedlaethol i **£1m** yn 2023-24. Bydd y cyllid hwn yn galluogi'r Eisteddfod i

² Mae £45m pellach yn cael ei fuddsoddi dros dair blynedd (2022-23 i 2024-25) o fewn Llinell Wariant Seilwaith Addysg i gefnogi'r Grant Cyfalaf Addysg Cyfrwng Cymraeg.

barhau â'u gweithgareddau presennol, ac i sicrhau bod gan yr Eisteddfod y lefelau staffio priodol er mwyn cynllunio a llwyfannu Eisteddfodau Llŷn ac Eifionydd yn 2023 a Rhondda Cynon Taf yn 2024. Bydd cyllid hefyd yn parhau i gael ei ddefnyddio i adeiladu ar lwyddiant AmGen i gefnogi dull mwy cyfunol, sy'n cynnwys buddsoddiad pellach mewn rhyngweithio digidol ochr yn ochr ag elfen draddodiadol yr Eisteddfod. Mae hyn yn cynnig cyfle unigryw i arddangos a hyrwyddo ein diwylliant, ein treftadaeth a'r Gymraeg ymhellach i gynulleidfa ehangach.

- 1.8 Mae gweddill y gyllideb wedi'i chynnal ar gyfer 2023-24 a 2024-25 er mwyn cefnogi gweithgareddau partneriaeth, gan gynnwys:
- Cymraeg i Blant – i helpu rhieni, darpar rieni ac aelodau eraill o'r teulu i ddefnyddio'r Gymraeg gartref, trosglwyddo'r iaith i'w plant, a chefnogi datblygiad ieithyddol plant mewn cyd-destun cymdeithasol ac addysgol (gweler paragraffau 2.13-2.14);
  - darparu hyfforddiant Cymraeg drwy'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol (gweler adran 3.1);
  - Siarter iaith sy'n cefnogi ac yn hyrwyddo'r defnydd anffurfiol o'r Gymraeg ymhlith plant oedran ysgol (gweler paragraffau 2.19-2.21);
  - cyflawni Cynllun Gweithredu Technoleg Cymraeg;
  - cynyddu'r defnydd o Gymraeg, drwy grantiau i nifer o bartneriaid allweddol, gan gynnwys: rhwydwaith y Mentrau Iaith, gan gynnwys rhwydwaith y Papurau Bro; Merched y Wawr; Cymdeithas Eisteddfodau Cymru; Cymdeithas Cyfieithwyr Cymru; a Chlybiau Ffermwyr Ifanc;
  - cefnogi Ysgol Gymraeg Llundain i ddarparu cyfle pwysig i hyrwyddo'r Gymraeg yn Llundain;
  - Cynllun Tai Cymunedau Cymraeg (gweler paragraff 2.17);
  - prosiect ARFer Prifysgol Bangor i gynyddu sgiliau rhyngpersonol, cyfathrebu a hyder wrth ddefnyddio'r Gymraeg yn y gweithle; a
  - gwaith ymchwil, gwerthuso a marchnata mewn perthynas â'r strategaeth.

Llinell Wariant Comisiynydd y Gymraeg

- 1.9 Mae'r gyllideb hon (£3.526m ar gyfer adnoddau a £0.50m ar gyfer cyfalaf) yn cefnogi Comisiynydd y Gymraeg. Ceir rhagor o fanylion ynghylch cyllideb y Comisiynydd yn adran 3.2.

Llinell Wariant Cymraeg mewn Addysg

- 1.10 Fel rhan o'r gyllideb ddrafft a gyhoeddwyd ym mis Rhagfyr 2021, mae cyllideb Cymraeg mewn Addysg wedi cynyddu £4.3m yn 2022-23 i **£17.775m**, â chynnydd pellach o £3m yn 2023-24 a £3.5m yn 2024-25, i **£20.775m** a **£24.275m** yn y drefn honno. Mae cyllid y Llinell Wariant hon yn cael ei gynnal yn y gyllideb hon.
- 1.11 Fel rhan o'n Cytundeb Cydweithio â Phlaid Cymru, byddwn yn buddsoddi swm ychwanegol o £8m erbyn 2024-25 (£1.5m yn 2022-23, â chynnydd pellach o £3m yn 2023-24 a £3.5m yn 2024-25) yn y Coleg Cymraeg Cenedlaethol a'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol. Mae rhagor o fanylion yn adran 3.1.

- 1.12 Mae cyllid o £2.2m y flwyddyn yn parhau ar gyfer ehangu darpariaeth trochi hwyr. Mae rhagor o fanylion yn adran 3.1.
- 1.13 Yn dilyn cynnydd mewn cyllid o 2022-23, byddwn yn parhau i ddarparu £0.6m y flwyddyn i gefnogi rhaglen e-sgol (gweler adran 3.1).
- 1.14 Mae Llinell Wariant Cymraeg mewn Addysg hefyd yn cefnogi camau gweithredu sy'n ymwneud ag addysg cyfrwng Cymraeg ac addysg iaith Gymraeg yn *Cymraeg 2050*, gan gynnwys:
- cyllid ar gyfer Mudiad Meithrin i gynyddu darpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg fel llwybr i addysg Gymraeg (gweler paragraffau 2.24-2.26);
  - rhoi Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg 10 mlynedd newydd ar waith yn unol â Rheoliadau Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg (Cymru) (Diwygio) (Coronafeirws) 2020, a ddaeth i rym ar 1 Rhagfyr 2020 (gweler paragraffau 2.29-2.30); a
  - comisiynu adnoddau addysgu a dysgu (gweler adran 3.1).

2. Gwybodaeth arall

Gwybodaeth am y ffordd y caiff camau i weithredu portffolio'r Gymraeg a chanlyniadau cysylltiedig eu monitro a'u gwerthuso i ddangos gwerth am arian.

- 2.1 O ran sicrhau gwerth am arian, mae eglurder ynghylch y ffordd rydym yn defnyddio ein hadnoddau yn effeithiol yn ganolog i gyflawni'r blaenoriaethau a nodir yn y Rhaglen Lywodraethu a'r Cytundeb Cydweithio. Mae gennym brosesau sefydledig ar waith i sicrhau bod adnoddau yn cael eu defnyddio'n effeithiol at y dibenion a fwriadwyd.
- 2.2 Caiff cynnydd yn erbyn [Rhaglen Waith Cymraeg 2050 ar gyfer 2021 i 2026](#) ei fonitro'n flynyddol drwy broses sy'n cynnwys cyhoeddi [Cynllun Gweithredu](#) blynyddol ar ddechrau'r flwyddyn ariannol, ac yna Adroddiad Blynyddol ar ddiwedd y flwyddyn er mwyn adrodd yn ôl ar y camau a nodwyd yn y Cynllun Gweithredu. Cynhelir adolygiadau rheolaidd i fonitro gwariant a chanlyniadau er mwyn sicrhau bod unrhyw adnoddau sydd ar gael yn cael eu hailflaenoriaethu er mwyn cyflawni'r strategaeth.
- 2.3 Mae Cyngor Partneriaeth y Gymraeg yn chwarae rôl drwy roi cyngor ar y cynnydd tuag at darged 2050 ac effeithlonrwydd ein rhaglenni a'n hymyraethau. Mae is-grwpiau yn gweithio ochr yn ochr â'r Cyngor Partneriaeth ac yn ymgymryd â gwaith a chraffu manylach, er enghraifft ym maes cydraddoldeb. Mae Bwrdd Rhaglen Cymraeg 2050 Llywodraeth Cymru yn gyfrifol am asesu risgiau a nodi camau i'w lliniaru, ac mae'n prif-ffrydio'r strategaeth ym mhob un o feysydd polisi'r Llywodraeth.
- 2.4 O ran gwaith ymchwil a gwerthuso, mae gennym Gynllun Tystiolaeth blynyddol sy'n nodi bylchau yn y dystiolaeth ar y Gymraeg ac yn nodi rhaglen o waith dadansoddi i fynd i'r afael â'r anghenion hyn.

- 2.5 Rydym wrthi ar hyn o bryd yn cynnal adolygiad o'r Cynllun Grant i Hyrwyddo a Hwyluso'r Defnydd o'r Gymraeg. Nod yr adolygiad yw asesu sut mae'r Cynllun cyfredol wedi cael ei gynllunio a'i roi ar waith, a chynnig sylfaen wrth inni gynllunio model cyllido i gefnogi'r defnydd o'r Gymraeg yn y dyfodol.
- 2.6 Ym mis Tachwedd 2022, fe wnaethom gyhoeddi [Fframwaith Ymchwil a Gwerthuso ar gyfer Cymraeg 2050](#). Mae'n rhoi canllawiau ar gasglu tystiolaeth a data, asesu cynnydd, a gwerthuso effaith y strategaeth wrth iddi barhau i gael ei gweithredu. Bydd y Fframwaith hwn yn sail ar gyfer rhaglen ymchwil a gwerthuso Llywodraeth Cymru mewn perthynas â'r strategaeth dros y blynyddoedd nesaf.
- 2.7 Rydym wedi parhau i ddefnyddio canfyddiadau astudiaeth ymchwil a gyhoeddwyd gennym yn 2017: [Trosoglwyddo'r Gymraeg a'i defnydd mewn teuluoedd](#) i lywio ein [polisi ar drosoglwyddo'r Gymraeg a'i defnydd mewn teuluoedd](#), a gyhoeddwyd gennym ym mis Ionawr 2021. Mae'r Polisi yn darparu sail ar gyfer rhaglen waith 10 mlynedd. Ei nod yw galluogi'r teuluoedd hynny sy'n gallu defnyddio'r Gymraeg eisoes i ddefnyddio pa Gymraeg bynnag sydd ganddynt gyda'u plant. Un o'r prif gamau a gymerwyd gennym wrth roi'r polisi hwn ar waith yw dadansoddi'r gwaith a wneir gyda theuluoedd mewn meysydd nad ydynt yn ymwneud â'r Gymraeg, gan ddefnyddio gwyddorau ymddygiad er mwyn inni weld pa wersi y gallwn eu dysgu a datblygu ymyraethau ar gyfer ein hiaith yn seiliedig arnynt.
- 2.8 Rydym wedi parhau i wneud gwaith i ganfod barn ein cynulleidfaoedd targed ynglŷn â'n hiaith. Rydym yn cynyddu'r gwaith gwyddor ymddygiad rydym yn ei wneud er mwyn cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg, ac mae deall ymddygiadau o ran yr iaith ac agweddau tuag at y Gymraeg yn un rhan o hyn. Rydym wedi datblygu naratif / strategaeth lafar er mwyn sicrhau ein bod yn ymgysylltu â'r cynulleidfaoedd cywir ac yn siarad â nhw mewn ffordd atyniadol. Rydym wedi parhau i weithio gyda llawer o'n partneriaid i greu dull 'un llais' o hyrwyddo'r Gymraeg, gan leihau dyblygu gwaith.
- 2.9 At hynny, gallai ein targed o gynyddu darpariaeth blynyddoedd cynnar yn y Gymraeg drwy sicrhau bod 150 yn fwy o grwpiau meithrin wedi'u sefydlu erbyn 2028 leihau gwariant ar waith hyrwyddo ymhlith grwpiau oedran hŷn, gan helpu unigolion i sefydlu arferion iaith cadarn yn ifanc. Yn hyn o beth, mae Cylchoedd Meithrin yn cyfrannu at feithrin yr amodau sy'n creu siaradwyr Cymraeg newydd drwy drochi plant yn yr iaith a'i diwylliant, a thrwy helpu i fwydo ysgolion cyfrwng Cymraeg. Mae'r gwariant hwn ar y blynyddoedd cynnar yn paratoi'r ffordd ar gyfer ymyraethau pellach, er enghraifft y Siarter Iaith (sydd â'r nod o annog plant ysgol i ddefnyddio'r Gymraeg yn anffurfiol o oedran cynnar).
- 2.10 Mae ein [Cynllun Gweithredu Technoleg Cymraeg](#) yn golygu sicrhau bod elfennau digidol Cymraeg yn cael eu creu a'u cynnal er mwyn gwneud yn siŵr y gallant gael eu defnyddio a'u hailddefnyddio gan bawb o dan drwydded addas. Mae'n hanfodol bod technoleg Gymraeg yn cael ei lledaenu hefyd er mwyn normaleiddio'r iaith a galluogi pobl i'w defnyddio yn eu bywydau o ddydd i ddydd. Lansiodd y Cynllun ar 23 Hydref 2018. Cyflawnwyd un o'r prif ddatblygiadau diweddar o dan y Cynllun yn sgil ein cydweithrediad â Microsoft i ddylunio cyfleuster cyfieithu ar y pryd gyda chyfieithydd yn bresennol ar gyfer cyfarfodydd

Microsoft Teams sydd wedi'u trefnu ymlaen llaw – sydd bellach ar gael am ddim i'r rhai sydd â thrwydded Teams. Bydd hyn yn ein galluogi i ddefnyddio mwy o Gymraeg mewn mwy o gyfarfodydd a chyfrannu'n uniongyrchol at ein targed o ddyblu'r defnydd dyddiol o'n hiaith.

- 2.11 Rydym yn ymrwymedig i ddefnyddio Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 er mwyn gwella'r ffordd rydym yn gwneud penderfyniadau am lesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Ein nod yw sicrhau ein bod yn adlewyrchu egwyddor datblygu cynaliadwy, ac mae ein cynlluniau gwariant yn anelu at sicrhau cydbwysedd rhwng blaenoriaethau byrdymor a hirdymor.

Gwybodaeth am ddyraniadau (a'u lleoliad) yn eich portffolio i gefnogi strategaeth Cymraeg 2050 ac, yn benodol, y dyraniadau ar gyfer cyflawni'r 'cerrig milltir' fel y nodir yn Rhaglen Waith 2021-2026

- 2.12 Ers lansio *Cymraeg 2050* yn 2017, rydym wedi bod yn gweithio tuag at gyflawni cyfres o gerrig milltir i gyrraedd ein targedau o sicrhau miliwn o siaradwyr Cymraeg a dyblu'r defnydd dyddiol o'r Gymraeg erbyn 2050. Rydym yn dilyn trywydd a ddatblygwyd yn seiliedig ar Gyfrifiad 2011. Mae'r byd wedi newid yn ddramatig ers 2017, ac rydym wedi ymrwymo o'r cychwyn cyntaf i oedi ar ôl inni gael canlyniadau Cyfrifiad 2021 er mwyn pwysu a mesur ac adolygu ein cynlluniau gwaith, a'r llwybr i gyrraedd miliwn o siaradwyr Cymraeg, yn ôl yr angen. Rydym bellach yn ystyried data'r Cyfrifiad ochr yn ochr â ffynonellau gwybodaeth eraill, er enghraifft yr Arolwg Blynyddol o'r Boblogaeth, er mwyn sicrhau ein bod yn parhau ar y trywydd iawn o ran ein nod o ddyblu'r defnydd dyddiol o'n hiaith a chyrraedd miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050. Nodir isod ein cynnydd yn erbyn y cerrig milltir lefel uchel.

Carreg filltir: cynnydd bychan yn y teuluoedd sy'n trosglwyddo'r Gymraeg erbyn Cyfrifiad 2021, gan barhau â'r patrwm a welwyd rhwng 2001 a 2011

- 2.13 Er mwyn cefnogi'r nod hwn, byddwn yn parhau i fuddsoddi yn rhaglen Cymraeg i Blant yn ystod 2023-24, ac mae'r cyllid o £0.73m yn parhau. Amcanion y prosiect yw helpu rhieni, darpar rieni ac aelodau eraill o'r teulu i gyflwyno a defnyddio'r Gymraeg gartref a'i throsglwyddo i'w plant, a chefnogi datblygiad ieithyddol plant mewn cyd-destun cymdeithasol ac addysgol. Caiff hyn ei gyflawni drwy gyfres o sesiynau am ddim i rieni a'u plant, a rhwydwaith o swyddogion sy'n helpu teuluoedd i gyflwyno a defnyddio'r Gymraeg gartref, ei throsglwyddo i'w plant, a chefnogi datblygiad ieithyddol, cymdeithasol ac addysgol plant. Yn ystod 2022-2023, mae sesiynau wyneb yn wyneb yn dal i gael eu hailsefydlu yn dilyn y pandemig. Yn ogystal, mae darpariaeth rithiol y rhaglen, a gyflwynwyd yn sgil cyfyngiadau Covid-19, yn parhau i fod yn elfen bwysig o'r gefnogaeth.
- 2.14 Mae Cymraeg i Blant yn cefnogi ein [polisi cenedlaethol newydd ar drosglwyddo'r Gymraeg a'i defnydd mewn teuluoedd](#). Mae annog teuluoedd i ddewis Cymraeg yn rhan bwysig o *Cymraeg 2050*, ac mae'r polisi hwn yn amlinellu sut rydym yn bwriadu sicrhau bod rhieni a gofalwyr yn cael y cymorth a'r anogaeth orau bosibl i ddewis defnyddio'r Gymraeg gyda'u plant. Mae rhaglen trosglwyddo'r Gymraeg

a'i defnydd mewn teuluoedd yn gweithio gyda swyddogion Cymraeg i Blant i gynllunio ymyraethau yn seiliedig ar y gwersi a ddysgwyd. Rydym wedi comisiynu arbenigwyr allanol ym maes gwyddor ymddygiad, i weithio ar y cyd â ni ac â phartneriaid i greu a threialu ymyraethau a / neu i wella ymyraethau sy'n bodoli eisoes i gefnogi teuluoedd i drosglwyddo'r Gymraeg i'w plant. Yn ystod 2023 -24 byddwn yn parhau â'r gwaith hwn, ac mae'r cyllid o £0.1m wedi'i gynnal i dreialu ymyraethau peilot yn y maes hwn. Caiff adroddiad cynhwysfawr yn gwerthuso'r ymyraethau ei lunio ar ddiwedd y prosiect ym mis Mawrth 2024.

Carreg filltir: Cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg

- 2.15 Fel rwy'n ei ddweud yn aml, mae *Cymraeg 2050* yn ymwneud â llawer mwy na chynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg. Mae hefyd yn ymwneud â grymuso siaradwyr i ddefnyddio eu Cymraeg gyda'r nod o ddyblu'r defnydd dyddiol o Gymraeg erbyn 2050. Gyda'r nod pwysig hwn mewn golwg, yn y pen draw, amcan pob un o ymyraethau fy mhortffolio, ac felly'r holl ddyraniadau cyllidebol cyfatebol, yw cynyddu'r defnydd o'r iaith, a chânt eu gwerthuso a'u monitro er mwyn sicrhau eu bod yn addas at y diben hwn. Mae hyn yn wir o ran Llinell Wariant y Gymraeg a Llinell Wariant Comisiynydd y Gymraeg. O dan y Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth rhwng Llywodraeth Cymru a Chomisiynydd y Gymraeg, yn ogystal â rheoleiddio'r safonau, mae gan y Comisiynydd rôl o ran sicrhau cynyddu defnydd iaith.
- 2.16 Er bod Covid-19 wedi newid y byd o'n hamgylch yn ddramatig, mae'n galonogol gweld sut mae sefydliadau wedi ymateb yn gadarnhaol i'r heriau. Roedd yn arbennig o galonogol gweld yr Eisteddfod Genedlaethol ac Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd yn dychwelyd i'w fformat traddodiadol, ond â llawer o nodweddion newydd ac arloesol eleni. Parhaodd y Ffermwyr Ifanc, Merched y Wawr a rhwydwaith y Mentrau Iaith i ddatblygu mwy o weithgareddau wyneb yn wyneb. Yn benodol, mae'r Mentrau Iaith wedi diweddarau eu proffiliau iaith cymunedol ac wedi diwygio eu cynlluniau gwaith blynyddol er mwyn adlewyrchu'r heriau sy'n wynebu eu cymunedau. Mae'r Mentrau Iaith, yn arbennig, wedi cael cyfarwyddyd i roi mwy o bwyslais ar ymgysylltu a grymuso cymunedol. Mae hyn oll yn dangos y gwaith pwysig y mae ein partneriaid wedi bod yn ei wneud, wrth ddatblygu polisi'r Gymraeg a chyflawni nodau *Cymraeg 2050* yn ystod y cyfnod anodd hwn.
- 2.17 Ym mis Hydref 2022, cyhoeddwyd [Cynllun Tai Cymunedau Cymraeg](#). Mae'r cynllun yn cynnwys nifer o ymyraethau economaidd, tai a datblygu cymunedol i gefnogi cymunedau Cymraeg eu hiaith sydd â lefelau uchel o ail gartrefi. Mae cefnogi'r Gymraeg fel iaith gymunedol ffyniannus yn ganolog i'r cynllun. Nod y Cynllun Tai Cymunedau Cymraeg yw grymuso cymunedau i gymryd cyfrifoldeb dros gynaliadwyedd hirdymor yr iaith Gymraeg. Ei fwriad yw helpu cymunedau a'u cefnogi i gyflawni eu dyheadau. Mae cyfanswm o £0.465m wedi'i ddyrannu ar gyfer y Cynllun Tai Cymunedau Cymraeg yn 2022-23, ac rydym yn rhagweld y bydd cyllid tebyg ar gyfer 2023-24. Ar fater cysylltiedig, ym mis Awst 2022, lansiodd y Comisiwn Cymunedau Cymraeg, sydd ar hyn o bryd yn galw am dystiolaeth. I ddechrau, bydd y Comisiwn yn canolbwyntio ar ddyfodol y Gymraeg fel iaith gymunedol mewn cymunedau Cymraeg.

- 2.18 Ymhlith y gweithgareddau a ariennir gan Linell Wariant Cymraeg mewn Addysg mae datblygu darpariaeth blynyddoedd cynnar cyfrwng Cymraeg a dwyieithog, datblygu a gweithredu Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg, cymorth ar gyfer colegau addysg bellach a hyfforddiant i alluogi tiwtoriaid ac aseswyr i addysgu a hyfforddi dysgwyr yn ddwyieithog, cefnogi'r gwaith o ddatblygu darpariaeth addysg uwch cyfrwng Cymraeg ac arwain y gwaith o ddatblygu darpariaeth ôl-16. Ymhlith y gweithgareddau eraill a ariennir mae datblygu adnoddau addysgu a dysgu i gefnogi addysgu Cymraeg a phynciau eraill drwy gyfrwng y Gymraeg, yn ogystal ag adnoddau dwyieithog i gefnogi'r cwricwlwm newydd. Mae pob un o'r gweithgareddau hyn yn effeithio ar ddefnydd iaith.
- 2.19 Mae'r Siarter Iaith yn cefnogi ac yn hyrwyddo defnydd anffurfiol o'r Gymraeg ymhlith pobl ifanc o oedran ysgol, gyda'r nod o greu dinasyddion dwyieithog i'r dyfodol, a fydd:
- yn siaradwyr Cymraeg greddf, naturiol, cyfforddus a hyderus;
  - eisiau defnyddio'r Gymraeg o'u gwirfodd;
  - yn siarad Cymraeg gyda'i gilydd, p'un a ydynt yn dod o gartrefi lle y caiff y Gymraeg ei siarad ai peidio;
  - yn hyderus yn defnyddio'r Gymraeg ac yn arddangos agwedd gadarnhaol tuag at yr iaith; ac
  - yn bendant ynghylch eu Cymreictod a'u defnydd o'r iaith.
- 2.20 Mae'r Siarter Iaith yn cynnwys pedwar prosiect:
- mae'r Siarter Iaith a'r Siarter Iaith Uwchradd yn weithredol mewn ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg ac ysgolion uwchradd cyfrwng Cymraeg yn y drefn honno;
  - mae *Cymraeg Campus* yn weithredol mewn ysgolion cynradd cyfrwng Saesneg; ac
  - mae *Cymraeg Bob Dydd* yn weithredol mewn ysgolion uwchradd cyfrwng Saesneg.
- 2.21 Byddwn yn dyrannu £0.713m i'r rhaglen ar gyfer 2023-24. Rydym yn rhoi £0.138m i'r Urdd i gyflwyno *Cymraeg Bob Dydd*, a chaiff £518,770 ei ddyrannu i'r consortia rhanbarthol (neu'r awdurdodau lleol perthnasol yn achos y Canolbarth a'r Gorllewin) i weithio gydag ysgolion i gyflwyno'r rhaglen. Caiff y gweddill ei ddefnyddio i gyllido gweithgareddau cenedlaethol megis cyhoeddi llyfrau Seren a Sbarc ac adnoddau eraill. Mae'r prosiect hwn yn rhan allweddol o'r gwaith a wnawn i gynyddu'r defnydd o'r iaith a bydd yn parhau yn 2023-24.
- 2.22 Mae'n anodd iawn mesur defnydd iaith. Un ffordd o wneud hynny yw drwy gynnal arolygon defnydd iaith. Dechreuwyd ar y gwaith o lunio arolwg defnydd iaith newydd ym mis Gorffennaf 2019, ac roedd disgwyl i'r gwaith hwnnw barhau tan ddiwedd Mawrth 2021. Fodd bynnag, oherwydd Covid-19, daeth y gwaith hwnnw i ben yn gynharach nag a fwriadwyd, yn ystod Mawrth 2020. Arolygon defnydd iaith yw'r ffynhonnell swyddogol ar gyfer adrodd ar gynnydd yn erbyn un o'r dangosyddion cenedlaethol a nodir yn [Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol \(Cymru\) 2015](#). Yn ôl Arolwg Defnydd Iaith 2019-20³, roedd 10% o bobl 3 oed neu hŷn yn siarad Cymraeg bob dydd ac yn gallu siarad mwy nag ychydig eiriau (dylid

³ [Defnydd cymdeithasol o'r Gymraeg: Gorffennaf 2019 i Fawrth 2020 | LLYW.CYMRU](#)

nodi na chaiff siaradwyr Cymraeg sydd ond yn gallu siarad ychydig eiriau eu cynnwys yma, ni waeth pa mor aml y maent yn siarad yr iaith). Yr un ganran yw hon ag a nodwyd yn Arolwg Defnydd Iaith 2013-15. Fodd bynnag, wrth edrych yn benodol ar siaradwyr Cymraeg 3 oed neu hŷn yng Nghymru, roedd dros hanner (56%) yn siarad yr iaith yn ddyddiol (ni waeth beth fo'u lefel rhuglder) o gymharu â 53% yn Arolwg Defnydd Iaith 2013-15. Roedd cynnydd bach hefyd yn y rhai a oedd yn ystyried eu bod yn rhugl yn Gymraeg (o 47% i 48%) ac roedd dwy ran o dair o siaradwyr Cymraeg yn cytuno (yn gryf neu'n tueddu i gytuno) bod siarad Cymraeg yn rhan bwysig o'u hunaniaeth.

2.23 Mae *Cymraeg 2050* yn bolisi trawsbynciol, a gefnogir nid yn unig drwy Linellau Gwariant y Gymraeg a Chymraeg mewn Addysg. Er enghraifft, cefnogir y Cynllun Sabothol a CYDAG drwy Linell Wariant Datblygu a Chymorth Athrawon o fewn Prif Grŵp Gwariant y Gymraeg ac Addysg. Dyrannwyd swm ychwanegol o £1m hefyd i Linell Wariant Diwygio'r Cwricwlwm o 2021-22 ar gyfer adnoddau dwyieithog i gefnogi proses effeithiol o roi cwricwlwm newydd Cymru ar waith. Ceir rhagor o fanylion am y meysydd hyn isod.

Carreg filltir: Ceisio cefnogi'r gwaith o ehangu'r ddarpariaeth Gymraeg ar gyfer y blynyddoedd cynnar drwy greu 60 o grwpiau newydd erbyn 2026

2.24 Mae cyllid blynyddol o £3.031m wedi galluogi Mudiad Meithrin i gefnogi aelodaeth Cylchoedd Meithrin a Chylchoedd Ti a Fi, er mwyn atgyfnerthu ac ehangu ei wasanaethau.

2.25 Yn ystod 2023-24, byddwn yn parhau i gynorthwyo Mudiad Meithrin i ehangu ac atgyfnerthu'r ddarpariaeth hon. Bydd y cyllid hefyd yn parhau i alluogi Mudiad Meithrin i gynnal y rhaglen Sefydlu a Symud sy'n canolbwyntio'n gyfan gwbl ar sefydlu darpariaeth blynyddoedd cynnar cyfrwng Cymraeg newydd mewn ardaloedd o Gymru lle mae diffyg gwasanaethau o'r fath ar hyn o bryd fel pwynt mynediad i addysg cyfrwng Cymraeg.

2.26 Drwy'r gwaith hwn, sefydlwyd 43 o grwpiau newydd yn ystod 3 blynedd gyntaf y rhaglen hyd at 2021. Mae gwaith i gyrraedd y targed o sefydlu 60 o grwpiau eraill yn ystod tymor y Senedd hon yn mynd rhagddo'n dda, gyda 12 grŵp wedi agor yn ystod 2021-22 a 12 arall yn cael eu datblygu ar gyfer 2022-23. Mae'r gwaith o ddatblygu staff a gwirfoddolwyr yn lleoliadau ei aelodau wedi parhau hefyd. Eleni, mae'r gwaith hwn wedi cynnwys sesiynau sydd wedi'u teilwra i ymateb i'r heriau y mae'r sector blynyddoedd cynnar wedi'u hwynebu yn ystod y flwyddyn. Caiff y gyllideb hon ei chynnal yn 2023-24 a bydd Mudiad Meithrin yn parhau i greu mwy o leoedd yn y sector blynyddoedd cynnar i gynnig llwybr tuag at addysg cyfrwng Cymraeg.

2.27 Yn perthyn yn agos i'r rhaglen i ehangu'r ddarpariaeth y mae ymrwymiad y Rhaglen Lywodraethu a'r Cytundeb Cydweithio i ehangu darpariaeth y blynyddoedd cynnar yn raddol i gynnwys pob plentyn 2 oed, gyda phwyslais arbennig ar gryfhau'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg. Y disgwyl yw y bydd cydweithio agos rhwng y rhaglen Sefydlu a Symud a'r gwaith o ehangu Dechrau'n Deg ac y byddant yn cyfrannu at dargedau ei gilydd.

Carreg filltir: Cynyddu canran y dysgwyr Blwyddyn 1 a addysgir yn Gymraeg o 23% (2020 i 2021) i 26% yn 2026.

2.28 Un o brif nodau *Cymraeg 2050* yw cynyddu nifer y dysgwyr sy'n astudio drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae data diweddaraf Cyfrifiad Ysgolion Blynyddol ar Lefel Disgyblion (CYBLD) (2022), a gyhoeddwyd ddiwedd mis Awst, yn dangos cynnydd bach yn nysgwyr Blwyddyn 1 sy'n astudio drwy gyfrwng y Gymraeg, gan godi o 23.4% yn 2020/21 i 23.9% yn 2021/22. Yn *Rhaglen Waith Cymraeg 2050 ar gyfer 2021-26*, rydym wedi ymrwmo i gynyddu canran y dysgwyr Blwyddyn 1 sy'n cael eu haddysgu yn y Gymraeg i 26% erbyn 2026. Mae gwaith yn y maes polisi hwn yn cynnwys nifer o wahanol ffrydiau.

Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg

2.29 Byddwn yn parhau i ddyrannu £0.1m o Linell Wariant Cymraeg mewn Addysg i gefnogi gwaith ar y Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg. Mae pob Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg wedi'i gymeradwyo ac maent wedi bod yn weithredol ers mis Medi 2022. Yn 2023-24, byddwn yn canolbwyntio ein hymdrechion ar gefnogi awdurdodau lleol i weithredu eu Cynlluniau Strategol 10 mlynedd newydd. Bydd hyn yn cynnwys:

- rhoi cyngor ac arweiniad ynghylch cyfathrebu a hyrwyddo addysg cyfrwng Cymraeg;
- caffael ymgynghorwyr ym meysydd y Gymraeg ac addysg i roi cyngor i awdurdodau lleol ar agweddau ar roi Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg ar waith, fel y broses bontio o ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg a gwaith yn ymwneud â chategoreiddio ysgolion; a
- rhoi cymorth parhaus i roi Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg newydd ar waith;
- gweithredu'r trefniadau newydd sy'n ymwneud â chategoreiddio ysgolion yn ôl darpariaeth Gymraeg.

2.30 Bydd awdurdodau lleol yn parhau i ddefnyddio cyllid o ffynonellau eraill i weithredu eu Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg, er enghraifft drwy'r rhaglen gyfalaf Cymunedau Dysgu Cynaliadwy, Grant Cyfalaf y Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant, a'r Grant Cymorth Refeniw. Bydd cyllid penodol ar gyfer y Gymraeg fel y Grant Cyfalaf Addysg Cyfrwng Cymraeg a'r Grant Trochi Hwyr yn parhau i gefnogi a sicrhau gweithgareddau sy'n rhoi cefnogaeth uniongyrchol i weithredu Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg.

Darpariaeth trochi hwyr

2.31 Mae trochi hwyr yn parhau i chwarae rôl bwysig yn y gwaith a wnawn i gynyddu canran y dysgwyr sy'n mynychu addysg cyfrwng Cymraeg. Mae *Rhaglen Waith Cymraeg 2050 ar gyfer 2021-26*, a'r Rhaglen Lywodraethu, yn cynnwys ein hymrwymiad i ymestyn y Rhaglen Trochi Hwyr er mwyn sicrhau bod pob newydd-ddyfodiad i'r iaith yn gallu cael addysg cyfrwng Cymraeg pan fo angen hynny arnynt a ble bynnag y maent ar eu taith ddysgu. Ceir rhagor o wybodaeth am hyn yn adran 3.1.

Bil Addysg Gymraeg

2.32 Rydym wedi ymrwymo i gyflwyno Bil Addysg Gymraeg yn ystod tymor y Senedd hon. Diben y Bil yw cryfhau a chynyddu ein darpariaeth addysg Gymraeg i ymateb i'r heriau a nodir yn *Cymraeg 2050*. Ni chytunwyd ar amserlen ar gyfer y gwaith hwn, felly gall y costau sy'n gysylltiedig ag ymgynghoriad Papur Gwyn godi yn ystod blwyddyn ariannol 2023-24, gyda'r costau i'w talu o gyllidebau presennol.

Carreg filltir: cefnogi cynnydd yn nifer yr athrawon yng Nghymru sy'n gallu addysgu Cymraeg neu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg erbyn 2031 fel a ganlyn.

2.33 Ym mis Mai 2022, cyhoeddwyd [Cynllun y Gweithlu Cymraeg mewn Addysg](#) gydag ymrwymiad i gynyddu'r cyllid a ddyrennir i'n helpu i gymryd y camau i gynyddu nifer yr athrawon cyfrwng Cymraeg a chefnogi pob athro i ddatblygu ei sgiliau Cymraeg. Cyhoeddwyd y data diweddaraf o ran cynnydd yn erbyn y targed hwn yn [Adroddiad Blynyddol Cymraeg 2050 ar gyfer 2021-22](#).

2.34 Mae cyllid ar gael yn Llinell Wariant Datblygu a Chymorth Athrawon i fwrw ymlaen â'r gwaith hwn. Cafodd cyfanswm o £1.845m ei ddyrannu yn 2022-23 (cynnydd o £1m) gyda chynnydd pellach o £0.5m yn 2023-24 a £2m yn 2024-25.

2.35 Cyfanswm y cyllid sydd ar gael yn 2023-24 yw £8.720m gyda £6.1m ohono yn cael ei ddyrannu ar gyfer dysgu proffesiynol (gweler isod). Bydd gweddill y cyllid yn cael ei flaenoriaethu i gefnogi nodau'r cynllun a bydd yn cael ei dargedu'n bennaf i gynyddu nifer yr athrawon cyfrwng Cymraeg.

2.36 Mae'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol yn dyrannu £0.150m o'u grant, a ariennir o Linell Wariant Cymraeg mewn Addysg, yn 2022-23 i ddatblygu dau brosiect penodol:

- treialu ysgoloriaeth ariannol a mentora ar gyfer dysgwyr israddedig i'w cefnogi i baratoi ar gyfer Addysg Gychwynnol Athrawon drwy gyfrwng y Gymraeg;
- datblygu rhwydweithiau i ymgysylltu â graddedigion Cymraeg eu hiaith sy'n astudio yn Lloegr a hyrwyddo cyfleoedd iddynt ddychwelyd i Gymru er mwyn paratoi i addysgu.

2.37 Y gobaith yw y bydd y Coleg yn parhau i ddyrannu cyllid o'u grant yn 2023-24 i barhau â'r prosiectau hyn.

2.38 Rydym yn parhau i gynnig cymhellion i athrawon dan hyfforddiant o Gymru sy'n ymgymryd ag Addysg Gychwynnol Athrawon ac rydym wedi cynnal y cymhelliant Iaith Athrawon Yfory o £5,000 ar gyfer pob myfyriwr sy'n paratoi i addysgu pynciau uwchradd drwy gyfrwng y Gymraeg.

2.39 Mae'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol yn arwain prosiect peilot i gymell siaradwyr Cymraeg ifanc i ddychwelyd o brifysgolion i helpu i addysgu Cymraeg mewn ysgolion. Cynhaliwyd prosiect peilot ym mis Gorffennaf 2022 lle mynychodd 15 o fyfyrwyr o brifysgolion ledled y DU gwrs pythefnos ym Mhrifysgol Caerdydd. Cawsant gyflwyniadau gan ymarferwyr addysg,

gwybodaeth am sut i fod yn diwtoriaid Dysgu Cymraeg, a chyfle i fynychu dosbarthiadau Dysgu Cymraeg a dysgu sgiliau tiwtora sylfaenol. Bydd ail brosiect peilot yn cael ei gynnal ym mis Gorffennaf 2023 a fydd hefyd yn cynnwys cyfnod o leoliad mewn ysgol uwchradd. Y gobaith yw y bydd y prosiect hwn yn denu pobl ifanc i'r byd addysgu ac i'r sector Dysgu Cymraeg, gan helpu i gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg mewn ysgolion ar yr un pryd.

- 2.40 Mae dysgu proffesiynol yn un o nodweddion allweddol ein dull o wella capasiti addysgu cyfrwng Cymraeg a chefnogi ymarferwyr i ddatblygu eu sgiliau Cymraeg yn unol â'r Safonau Proffesiynol ar gyfer Addysgu ac Arweinyddiaeth. Rydym yn gweithio gyda chonsortia rhanbarthol ac awdurdodau lleol i sicrhau bod ymarferwyr yn cael eu nodi a'u cefnogi i ymgymryd â dysgu proffesiynol er mwyn gwella addysgu Cymraeg mewn ysgolion cyfrwng Saesneg a chefnogi pob ysgol i symud ar hyd continwmm. Bydd tua £6.1m yn cael ei ddyrannu yn Llinell Wariant Datblygu a Chymorth Athrawon yn 2023-24 i'r perwyl hwn.
- 2.41 O'r cyllid hwn, caiff £3.6m ei ddyrannu i'r Cynllun Sabothol i gyflwyno dysgu proffesiynol dwys i ymarferwyr ar fethodoleg addysgu iaith ac ar y Gymraeg. Mae cyrsiau ar gael ar amrywiaeth o lefelau i gynorthwywyr addysgu ac athrawon. Mae'r rhan fwyaf o'r gyllideb hon yn ariannu'r costau cyflenwi sy'n gysylltiedig â rhyddhau ymarferwyr o ysgolion i ymgymryd â'r cyrsiau.
- 2.42 Yn ogystal â'r Cynllun Sabothol, bydd cyfanswm o tua £2.5m yn cael ei ddyrannu i'r consortia rhanbarthol ac awdurdodau lleol yn 2023-24 i gefnogi'r gwaith o ddarparu cymorth iaith Gymraeg i ymarferwyr yn lleol ac yn rhanbarthol. Mae gostyngiad bach i'r gyllideb hon eleni oherwydd y gwersi Cymraeg am ddim sydd ar gael – gweler y paragraff nesaf.
- 2.43 Bydd cyllid sy'n cael ei ddyrannu i'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol hefyd yn darparu mynediad at wersi Cymraeg am ddim i bob ymarferydd addysg. Lanswyd gwefan newydd ym mis Gorffennaf 2022 i ddarparu gwybodaeth i ymarferwyr ynghylch y ddarpariaeth sydd ar gael iddynt drwy'r Cynllun Sabothol a'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol: [Gweithlu Addysg | Dysgu Cymraeg](#).

3. Meysydd penodol

3.1 Diweddariadau ar ddyraniadau yng nghyllideb 2022-23

Gwybodaeth am ddyrannu £1.2 miliwn i'r Urdd i gynorthwyo gydag ailadeiladu wedi'r pandemig, a manylion y rhaglen arbenigol sy'n darparu prentisiaethau cyfrwng Cymraeg i bobl ifanc mewn cymunedau difreintiedig.

3.1.1 Yn rhan o gyllideb y llynedd, dyrannwyd £1.2m yn ychwanegol i'r Urdd yn 2022-23 sy'n rhan o gyllideb sylfaenol 2023-24, i ddarparu cefnogaeth barhaus wrth ailadeiladu eu gwasanaethau yn sgil pandemig Covid-19. Sicrhaodd fod gan yr Urdd rwydwaith o swyddogion datblygu yn eu lle sydd yn cael eu cyflogi i gefnogi plant a phobl ifanc mewn cymunedau ledled Cymru.

3.1.2 Mae arlwy'r Urdd yn eang, mae'n ffynnu ac mae'n parhau i dyfu. Roedd y dyraniad nid yn unig wedi galluogi'r Urdd i ailddatblygu ac ailadeiladu ar ôl y

pandemig, ond hefyd i arloesi ac i adeiladu ar eu mentrau llwyddiannus a gynhaliwyd yn ystod Covid-19, megis ffyrdd digidol newydd o ymgysylltu â phobl ifanc drwy ddigwyddiadau megis Eisteddfod-T a phartneriaethau rhyngwladol.

3.1.3 Yn chwarter cyntaf 2022-23, cynhaliwyd Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd wyneb yn wyneb am y tro cyntaf ers pandemig Covid-19. Roedd y digwyddiad yn llwyddiant ysgubol gan ddenu'r niferoedd uchaf erioed. Yn ogystal â'r £1.2m, yn unol â'n hymrwymiad yn ein Rhaglen Lywodraethu, roeddem wrth ein bodd yn cefnogi'r Urdd gyda chyllid ychwanegol o £0.5m (2021-22) i gynnig mynediad am ddim i'r wyl i ddathlu blwyddyn ei chanmlwyddiant.

3.1.4 Fe wnaeth rhan allweddol o'r cyllid alluogi'r Urdd i ddarparu rhaglen arbenigol sy'n darparu prentisiaethau cyfrwng Cymraeg i bobl ifanc yn ein cymunedau mwyaf difreintiedig. Mae meithrin gweithlu'r dyfodol a sefydlu strwythur effeithiol ar gyfer recriwtio, hyfforddi a chadw staff cyfrwng Cymraeg yn hanfodol os ydym am gynyddu cyfleoedd i blant a phobl ifanc ddefnyddio'r Gymraeg. Mae'r cyllid ychwanegol wedi galluogi'r Urdd i sefydlu llwybrau prentisiaeth achrededig yn y Gymraeg. Fe wnaeth y cyllid hefyd sicrhau y gallai'r Urdd sefydlu canolfan sgiliau sy'n galluogi dysgwyr ar draws Cymru i feithrin y sgiliau hanfodol drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae strwythur a datblygiad effeithiol Adran Brentisiaethau'r Urdd drwy'r dyraniad hwn wedi galluogi'r Urdd i ddenu pobl ifanc a oedd heb hyder yn eu Cymraeg i gael hyfforddiant dwys drwy gyfrwng y Gymraeg ar ôl gadael yr ysgol, gydag opsiwn i ystyried gyrfa yn y dyfodol drwy gyfrwng y Gymraeg. Yn fyr, mae'r buddsoddiad wedi denu carfan o bobl ifanc nad oedd yn dewis ymgysylltu â'r Gymraeg ar ôl eu cyfnod yn yr ysgol, i ystyried gyrfa hirdymor drwy gyfrwng y Gymraeg.

Diweddariad cynnydd ar y £2.2m ychwanegol a ddyrannwyd i ehangu'r ddarpariaeth drochi yn y Gymraeg ledled Cymru ac unrhyw ddata ategol.

3.1.5 Yn ystod 2021-22, cyhoeddwyd buddsoddiad o £2.2m i helpu dysgwyr Cymraeg sy'n ymgymryd â throchi hwyr mewn ysgolion ac i gefnogi cynnydd dysgwyr Cymraeg yn sgil Covid-19. Nod y cyllid grant hwn oedd ehangu darpariaeth trochi hwyr yn y Gymraeg mewn ysgolion a chanolfannau, a gwnaeth pob awdurdod lleol gais am hyd at £0.1m o gyllid i'w wario cyn diwedd mis Mawrth 2022. Ymhlith y ceisiadau allweddol am gyllid roedd y canlynol: amser addysgu ychwanegol i ehangu'r ddarpariaeth drochi bresennol neu gymorth i ddysgwyr sy'n gysylltiedig â Covid-19; cynlluniau peilot ar gyfer darpariaeth drochi 'dros dro'; caffael hyfforddiant arbenigol ar fethodolegau ac adnoddau trochi; prosiectau cwmpasu i sefydlu darpariaeth i hwyrdyfodiaid yn seiliedig ar fodelau awdurdodau lleol eraill.

3.1.6 Arweiniodd y buddsoddiad cychwynnol hwn at gyhoeddi yn gynharach eleni gyllid refeniw ychwanegol o £6.6m ar gyfer gweddill tymor y Senedd hon (£2.2m y flwyddyn ar gyfer 2022-23, 2023-24 a 2024-25) i barhau i ddatblygu darpariaeth trochi hwyr ym mhob ardal awdurdod lleol. Bydd pob awdurdod lleol yn dyrannu cyllid yn unol â'u hanghenion unigol eu hunain. Mae rhai yn parhau i gefnogi'r ddarpariaeth sydd eisoes yn bodoli. Bydd eraill, yn bennaf yn y De-ddwyrain, am sefydlu darpariaeth trochi hwyr newydd a fydd yn galluogi mwy o ddysgwyr i ddod yn siaradwyr dwyieithog. Mae'r cylch cyllido cyfredol yn galluogi awdurdodau lleol

i gadw neu benodi o'r newydd dros 60 o athrawon trochi hwyr arbenigol / cynorthwywyr dosbarth mewn unedau neu ganolfannau trochi sydd newydd eu sefydlu. Mae hefyd yn cefnogi'r gwaith o ddatblygu technolegau digidol arloesol i gefnogi'r dysgu, fel prosiect adnoddau digidol realiti rhithiol Gwynedd sy'n cynnwys pentref realiti rhithiol sy'n rhoi cyfleoedd i ddysgwyr ddefnyddio eu sgiliau iaith mewn gwahanol gyd-destunau. Bydd y cyllid yn helpu i gyflwyno'r prosiect drwy Gymru gyfan dros y blynyddoedd nesaf.

3.1.7 Yn 2022-23, sefydlwyd Rhwydwaith Trochi Hwyr cyfrwng Cymraeg er mwyn cefnogi awdurdodau lleol, consortia rhanbarthol ac ysgolion i godi ymwybyddiaeth o'r gwahanol ddarpariaethau, datblygiadau ac arferion da sydd ar waith ledled Cymru. Bydd y Rhwydwaith hwn yn parhau yn ystod 2023-24.

Gwybodaeth am y dyraniad uwch o £4.3m yn Llinell Wariant Cymraeg mewn Addysg yn ystod 2022-23, yn benodol, sut a lle y defnyddiwyd y cyllid ychwanegol hwn.

3.1.8 Mae'r dyraniad o £4.3m yn cynnwys:

- **£2.2m – Darpariaeth trochi hwyr**

3.1.9 Amlinellir manylion y dyraniad o £2.2m ar gyfer trochi uchod.

- **£1.5m – y Coleg Cymraeg Cenedlaethol**

3.1.10 Yn 2022-23, £7.013m yw cyllid craidd y Coleg Cymraeg Cenedlaethol. Mae hyn yn cynnwys cyllid o £5.046m ar gyfer rhaglen addysg uwch y Coleg a £0.684m ar gyfer ei gynllun ysgoloriaeth cyfrwng Cymraeg. Mewn addysg uwch, mae £4.184m yn cefnogi'n uniongyrchol ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg mewn prifysgolion a meysydd pwnc. Darperir cymorth hanfodol drwy ganghennau'r Coleg ar gyfer darlithwyr, datblygu staff a chyhoeddiadau. Yn y sector ôl-16, mae cyfanswm o £1.283m wedi'i ddyrannu i gefnogi'r Cynllun Gweithredu Cyfrwng Cymraeg Addysg Bellach a Phrentisiaeth, sy'n darparu grantiau datblygu mewn meysydd blaenoriaeth, gan gynnwys lechyd a Gofal Cymdeithasol, Gofal Plant a Gwasanaethau Cyhoeddus.

3.1.11 O fewn y cyllid craidd, mae'r Coleg yn darparu hyfforddiant a mentora drwy Sgiliaith, er mwyn galluogi tiwtoriaid ac aseswyr i fagu hyder wrth addysgu'n ddwyieithog, a chefnogaeth i'r sector prentisiaethau. Darperir cyllid grant ychwanegol o feysydd eraill ar gyfer datblygu technoleg ddigidol ac adnoddau eraill, prosiect llysgenhadon a chefnogaeth i ddatblygu'r Gymraeg fel pwnc ac i ddatblygu athrawon cyfrwng Cymraeg.

3.1.12 Mae'r Rhaglen Lywodraethu a'n Cytundeb Cydweithio â Phlaid Cymru yn cynnwys ymrwymiad i fuddsoddi yn y Coleg Cymraeg Cenedlaethol er mwyn cynyddu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn y sector prentisiaethau ac addysg bellach, ac yn y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol i ddarparu gwersi Cymraeg am ddim i staff addysgu a phobl ifanc 16-25 oed. Mae hyn yn adeiladu ar y gyllideb bresennol ar gyfer y Coleg sy'n cefnogi darpariaeth cyfrwng

Cymraeg mewn prifysgolion, ynghyd â darparwyr hyfforddiant a cholegau addysg bellach drwy ddarparu hyfforddiant a mentora drwy Sgiliaith, i alluogi tiwtoriaid ac aseswyr i fagu hyder wrth addysgu'n ddwyieithog ac i gefnogi'r sector prentisiaethau i ddatblygu capasiti addysgu. Yn rhan o gyllideb y llynedd, buddsoddiwyd £8m ychwanegol hyd at 2024-25, gydag £1.5m wedi'i ddyrannu i'r Coleg yn 2022-23, gyda chynnydd pellach i gefnogi'r Coleg a'r Ganolfan Genedlaethol o £3m yn 2023-24 a £3.5m yn 2024-25. Mae gan y Coleg berthynas waith agos â'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol, a bydd cydweithio pellach yn atgyfnerthu'r gefnogaeth a roddir i'r sector ôl-16 cyfrwng Cymraeg.

3.1.13 O'r £4.5m a ddyrannwyd ar gyfer 2023-24, bydd £2.825m yn cael ei ddarparu i'r Coleg ac £1.675m i'r Ganolfan Genedlaethol.

- **£0.6m – e-sgol**

3.1.14 Lansiodd prosiect e-sgol yn 2018 gyda'r nod o ddarparu cyfle cyfartal i ddysgwyr ôl-14 ac ôl-16 mewn ardaloedd gwledig yng Nghymru i astudio cyrsiau na fyddent ar gael iddynt fel arall. Menter dysgu cyfunol yw e-sgol i ddarparu cyfleoedd addysgu a dysgu ar-lein gan ddefnyddio dulliau dysgu uniongyrchol, amser real a rhyngweithiol.

3.1.15 Mae'r prosiect e-sgol wedi bod yn ehangu o flwyddyn i flwyddyn ers ei lansio. Yn ystod 2021-22, cafodd 28 o bynciau (TGAU, Safon UG a Safon Uwch) eu cynnig ar draws 28 o ysgolion i dros 350 o ddisgyblion drwy'r prosiect e-sgol.

3.1.16 Mae Llywodraeth Cymru yn rhoi £0.6m o gyllid ar gyfer e-sgol ar gyfer y flwyddyn ariannol bresennol a bydd yn cael ei gynnal yn 2023-24. Mae prosiect e-sgol ar gael i bob rhan o Gymru ac mae cymryd rhan yn wirfoddol. Bydd y cynnydd yn y cyllid sydd ar gael o 2022-23 yn caniatáu mwy o hyrwyddo, gyda'r nod o sicrhau y bydd y ddarpariaeth yn ehangu i bob ardal consortiwm yng Nghymru o fis Medi 2023 ymlaen.

Y diweddaraf ar ddyraniadau cyllideb o rannau eraill o bortffolio'r Gweinidog, gan gynnwys Llinell Wariant Datblygu a Chymorth Athrawon a Llinell Wariant y Cwricwlwm ac Asesu i gefnogi datblygiad y Gymraeg.

Y Cynllun Sabothol

3.1.17 Rydym yn cynnig parhau i gefnogi'r Cynllun Sabothol o 2022-23 gyda chyllideb o tua £3.6m y flwyddyn, er mwyn cadw'r un lefel o gyllid ag a roddwyd mewn blynyddoedd blaenorol. Daw'r gyllideb ar gyfer y Cynllun Sabothol o Linell Wariant Datblygu a Chymorth Athrawon (gweler paragraffau 2.41-2.42).

Adnoddau dwyieithog

3.1.18 Mae darpariaeth o £1m yn cael ei chynnal yn Llinell Wariant y Cwricwlwm ac Asesu i barhau i ddatblygu adnoddau ychwanegol a deunyddiau ategol i ysgolion a lleoliadau sy'n gysylltiedig â'r Cwricwlwm i Gymru. Ochr yn ochr â hyn, mae ymarferwyr yn cefnogi ein hadolygiad o dros 5,000 o adnoddau'r

cwricwlwm sydd eisoes ar gael ar blatfform Hwb, sydd bellach yn ffurfio adran adnoddau bwrpasol newydd y Cwricwlwm i Gymru. Wrth i'r adolygiad fynd rhagddo, bydd mwy a mwy o adnoddau yn ymddangos yn yr adran hon fel y gall ysgolion a lleoliadau fod yn sicr o'u hansawdd a'u perthnasedd i'r cwricwlwm newydd.

3.1.19 Ar y cyd, rydym yn parhau i ddyrannu cyllid o ychydig dros £3m o Linell Wariant Cymraeg mewn Addysg er mwyn sicrhau darpariaeth ddigonol o adnoddau cyfrwng Cymraeg a dwyieithog i gefnogi'r cwricwlwm a'i gymwysterau. Yn 2022-23 ymgorfforwyd Adnodd, is-gwmni i Lywodraeth Cymru, er mwyn goruchwyllo'n strategol y broses o ddarparu a chomisiynu adnoddau. Bydd Adnodd yn weithredol ar 1 Ebrill 2023. Caiff cyllid grant ei neilltuo i sefydlu Adnodd. Mae cynllun pontio tair blynedd yn cael ei ddatblygu, gyda rhai contractau a grantiau yn cael eu hariannu a'u rheoli'n uniongyrchol gan Lywodraeth Cymru.

3.1.20 Rydym yn parhau i weithio gydag amrywiol sectorau i ariannu a chomisiynu:

- adnoddau dwyieithog ar gyfer meysydd cwricwlwm megis: iechyd a lles; hanes Cymru; y Dyniaethau; celfyddydau mynegiannol; a chyfraniadau a hanes cymunedau Du, Asiaidd ac ethnig leiafrifol;
- gwrslyfrau ac adnoddau digidol cymwysterau cyffredinol a galwedigaethol i ddysgwyr 14-19 oed;
- adnoddau cyfrwng Cymraeg i gefnogi dysgwyr ag anghenion addysgol ychwanegol gan gynnwys colli golwg a dyslecsia, ac adnoddau iaith arwyddion Prydain;
- deunyddiau darllen ar gyfer dysgwyr 3-16 oed ar ddiwylliant a hanes Cymru;
- adnoddau i gefnogi llafaredd a throchi yn y Gymraeg;
- prosiectau isadeiledd terminoleg a geiriadurol fel y *Termiadur Addysg a Geiriadur Prifysgol Cymru*.

3.2 Comisiynydd y Gymraeg

Dyraniadau a sylwebaeth mewn perthynas â'r gyllideb a ddyrannwyd ar gyfer Comisiynydd y Gymraeg yn 2023-24.

3.2.1 Mae dyraniad refeniw Comisiynydd y Gymraeg ar gyfer 2023-24 a 2024-25 yn £3.357m, sy'n golygu codiad o £0.150m ers 2022-23. Yn unol ag amcangyfrif y Comisiynydd, bydd cyllideb dibrisiant heb fod yn arian parod o £0.169m yn cael ei darparu yn 2023-24, sy'n gynydd o £0.049m o gymharu â 2022-23, i gefnogi costau dibrisiant ac amorteiddio ar wariant cyfalaf. Mae'r gyllideb heb fod yn arian parod yn gostwng i £0.121m erbyn 2024-25.

3.2.2 Yn yr amcangyfrif o gyllideb 2023-24, amlygodd swyddfa'r Comisiynydd yr angen am gyllid refeniw ychwanegol i ariannu'r cytundeb cyflog i staff a sicrhau bod staff y Comisiynydd yn parhau i ddilyn telerau ac amodau Llywodraeth Cymru. Mae'r cyllid refeniw ychwanegol a ddarperir yn 2023-24 yn gynydd o fwy na 4% i gefnogi codiadau cyflog.

3.2.3 Nid oes unrhyw newidiadau i'r gyllideb gyfalaf ar gyfer y Comisiynydd, sy'n parhau i fod yn £0.050m ar gyfer 2023-24 a 2024-25. Byddwn yn parhau i drafod gofynion cyllid cyfalaf y Comisiynydd yn 2023-24 i gefnogi eu cynlluniau buddsoddi.

3.3 Gwariant cyfalaf mewn perthynas â'r Gymraeg

Cynnydd manwl ar ehangu nifer y lleoedd mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg, dosbarthiad y Grant Cyfalaf Addysg Cyfrwng Cymraeg a chynnydd hyd yma mewn awdurdodau lleol yng Nghymru.

3.3.1 Mae'r gyllideb hon yn rhan o Linell Wariant Seilwaith Addysg Prif Grŵp Gwariant y Gymraeg ac Addysg. Ei nod yw cynyddu nifer y lleoedd mewn ysgolion Cymraeg, sefydlu darpariaeth cyfrwng Cymraeg newydd, cefnogi darpariaeth trochi hwyr yn ogystal â chefnogi dysgwyr o bob oed i wella eu sgiliau a'u hyder yn y Gymraeg.

3.3.2 Mae'r cylch cyntaf o gyllid cyfalaf cyfrwng Cymraeg yn ystod 2018 wedi cefnogi 46 o brosiectau mewn 20 o awdurdodau lleol, ac wedi arwain at 2,818 o leoedd ychwanegol mewn gofal plant ac addysg cyfrwng Cymraeg. Mae'r rhan fwyaf o'r 46 o brosiectau yn mynd rhagddynt yn dda. Fodd bynnag, mae'r pandemig wedi cael rhywfaint o effaith ar ddyddiadau cwblhau rhai prosiectau sydd wedi cael eu symud ymlaen i ddyddiad hwyrach.

3.3.3 Cyhoeddwyd swm pellach o £30m ym mis Mawrth 2021 i gefnogi prosiectau cyfalaf sy'n ymwneud yn benodol â chynyddu'r defnydd o'r Gymraeg mewn addysg yn ôl anghenion lleol Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg. Hon yw'r ail gyfran o fuddsoddiad o'r Grant Cyfalaf Addysg Cyfrwng Cymraeg, a sefydlwyd yn 2018 i gefnogi prosiectau cyfalaf sy'n ymwneud yn benodol â chefnogi a chynyddu'r defnydd o'r Gymraeg mewn addysg. Mae hyn ar ben y dyraniad presennol a gyhoeddwyd ar gyfer Band B y Rhaglen Cymunedau Dysgu Cynaliadwy.

3.3.4 O'r 51 o geisiadau a gyflwynwyd, cymeradwywyd cyfanswm o 11 cais ar draws 9 ardal awdurdod lleol, a rhoddwyd y ceisiadau eraill a oedd yn bodloni'r meini prawf ond na ellid eu cefnogi oherwydd cyllid cyfyngedig ar restr wrth gefn. Bydd y buddsoddiad hwn yn arwain at greu 933 o leoedd ychwanegol mewn addysg cyfrwng Cymraeg, 285 o leoedd trochi hwyr ychwanegol, 2 ysgol gynradd Gymraeg newydd a mwy o leoedd mewn 10 ysgol Gymraeg sydd eisoes wedi eu sefydlu.

3.3.5 Yn ystod mis Hydref 2022, cafodd £7.1m o gyllid ychwanegol ei gymeradwyo i gefnogi prosiectau ar restr wrth gefn y Grant Cyfalaf Addysg Cyfrwng Cymraeg. Mae'r prosiectau a fydd yn cael eu datblygu yn ystod y flwyddyn ariannol hon wedi'u cynnwys yn Atodiad B.

3.3.6 Bydd y prosiectau hyn yn gwneud cyfraniad sylweddol i addysg cyfrwng Cymraeg ledled Cymru. Ar lefel leol, byddant yn rhoi hwb i'r iaith mewn nifer o siroedd.

Crynodeb

Caiff y gyllideb sy'n berthnasol i'r Gymraeg yng Nghyllideb Ddrafft Prif Grŵp Gwariant y Gymraeg ac Addysg ar gyfer 2023-24 ei chyflwyno i'r Pwyllgor i'w hystyried.

Jeremy Miles AS
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg

ATODIAD A – CYLLIDEBAU Y GYMRAEG YNG NGHYLLIDEB DDRAFFT PRIF GRŴP GWARIANT Y GYMRAEG AC ADDYSG AR GYFER 2023-24, RHAGOLYGN 2022-23 AC ALLDRO TERFYNOL 2021-22

Cyllidebau adnoddau

Cam Gweithredu	Disgrifiad o'r Llinell Wariant yn y Gyllideb	Alldro Terfynol 2021-22	Cyllideb Derfynol 2022-23 (Mawrth 2022)	Cyllideb Atodol 1af 2022-23 (Mehefin 2022)	Yr alldro a ragwelir 2022-23 (Cyfnod 7)	Cyllideb Ddangosol 2023-24	Newidia dau 2023-24	Cyllideb Ddrafft 2023-24 (Rhagfyr 2022)	Cyllideb Ddangosol 2024-25	Newidiadau 2024-25	Cyllideb Ddrafft 2024-25 (Rhagfyr 2022)
		£000oedd	£000oedd	£000oedd	£000oedd	£000oedd	£000oedd	£000oedd	£000oedd	£000oedd	£000oedd
Cymraeg mewn Addysg	Cymraeg mewn Addysg	14,856	17,775	17,775	17,611	20,775	0	20,775	24,275	0	24,275
Cyfanswm Cymraeg mewn Addysg		14,856	17,775	17,775	17,611	20,775	0	20,775	24,275	0	24,275
Y Gymraeg	Y Gymraeg	22,428	22,404	22,404	23,058	22,404	0	22,404	22,404	0	22,404
	Comisiynydd y Gymraeg	3,187	3,207	3,113	3,165	3,207	150	3,357	3,207	150	3,357
	Comisiynydd y Gymraeg - Heb Fod yn Arian Parod	62	120	216	0	120	49	169	120	1	121
Cyfanswm y Gymraeg		25,677	25,731	25,733	26,223	25,731	199	25,930	25,731	151	25,882
ADDYSG – CYFANSWM Y GYLLIDEB ADNODDAU		40,533	43,506	43,508	43,834	46,506	199	46,705	50,006	151	50,157

Cyllidebau cyfalaf

Cam Gweithredu	Disgrifiad o'r Llinell Wariant yn y Gyllideb	Alldro Terfynol 2021-22 £000oedd	Cyllideb Derfynol 2022-23 (Mawrth 2022) £000oedd	Cyllideb Atodol 1af 2022-23 (Mehefin 2022) £000oedd	Yr alldro a ragwelir 2022-23 (Cyfnod 7) £000oedd	Cyllideb Ddangosol 2023-24 Cyllideb Derfynol 2022-23 (Mawrth 2022) £000oedd	Newidiadau 2023-24 £000oedd	Cyllideb Ddrafft 2023-24 (Rhagfyr 2022) £000oedd	Cyllideb Ddangosol 2024-25 Cyllideb Derfynol 2022-23 (Mawrth 2022) £000oedd	Newidiadau 2024-25 £000oedd	Cyllideb Ddrafft Ddangosol 2024-25 (Rhagfyr 2022) £000oedd
Y Gymraeg	Comisiynydd y Gymraeg	246	50	50	145	50	0	50	50	0	50
Cyfanswm y Gymraeg		246	50	50	145	50	0	50	50	0	50
ADDYSG – CYFANSWM Y GYLLIDEB GYFALAF		246	50	50	145	50	0	50	50	0	50

ATODIAD B – DYRANIADAU GRANT CYFALAF ADDYSG CYFRWNG CYMRAEG – HYDREF 2021

Awdurdod Lleol	Prosiect	Cyfalaf
Casnewydd	Neuadd Chwaraeon i Ysgol Gyfun Gwent Is Coed	£1,468,509
Torfaen	Cae 3G ar gyfer Ysgol Gyfun Gwynllyw	£1,650,000
Caerdydd	Uned Adnoddau Arbenigol Ysgol Glantaf	£129,202
Caerdydd	Adnewyddu Ysgol Bro Edern	£105,421
Caerdydd	Adnewyddu ac uned dros dro Plasmawr	£1,148,620
Conwy	Cylch Meithrin Ysgol Bro Aled	£55,644
Ynys Môn	Uned gofal plant Ysgol Llanfawr	£596,800
Ynys Môn	Uned gofal plant Ysgol y Graig	£298,031
Castell-nedd Port Talbot	Adnewyddu Ysgol Trebannws	£460,000
Castell-nedd Port Talbot	Adnewyddu ysgol egin newydd - Ysgol Mynachlog Nedd	£550,000
Powys	Adnewyddu ac ymestyn Ysgol Pennant	£671,473
		£7,133,700